

Sanatseverin Gözünden:

GÜLER SABANCI

• Yaşadığımız pandemi sürecinde gündelik hayatınızda nasıl değişiklikler oldu?

Birçok değişiklik oldu elbette. Normal bir iş günümde sabah 7 gibi uyanırdım. 7.30 gibi sporumu yapar, 9.30 civarı ofiste olurum. Artık 7’de kalkmıyorum. Bir yerlere yetişme durumum yok, belli bir zamana sıkışma zorunluluğum ortadan kalktı. Online platformlarda çalışıyorum. Sabah 9’da Zoom üzerinden görüşmelerimi yaparak güne başlıyorum. Bu benim açımdan önemli bir değişiklik. Ayrıca yemek yapmayı hep sevmişimdir ama vaktim olmazdı. Evde kalınca yemek yapmaya başladım. Bu da bir başka önemli değişiklik. Üçüncüsü de temizlik yapıyorum. Kendi kullandığım alanları, çalışma odamı kendim temizliyorum. Bu da hayatıma yeni girdi. Ama bunları yapmaktan da açıkçası bir sıkıntı duymuyorum. Spor yapmaya artık daha çok vaktim var. Çok güzel online programlar var. Hem jimnastik yapıyorum, hem de bantta yürüyebiliyorum. Sadece yürüyüş bandıyla sınırlı kalmıyorum. Dolayısıyla bu dönemin benim açımdan bir başka sonucu da hayatımda spora daha fazla alan açabilmem oldu.

• Bu döneme özel gündelik bir program yapıyor musunuz?

Bu kadar uzun süre evde kalmaya alışık değilim. Günlük programım olmazsa ve o doğrultuda kendimi planlamazsam, çok verimsiz oluyorum ve dağılıyorum. Bu da kendimi iyi hissettirmiyor. Dolayısıyla hayatımı iyi bir rutine oturtmaya çalışıyorum. Psikologlar da aynı şeyi tavsiye ediyor. Holding, vakıf ve üniversitedeki çalışma arkadaşlarımla belli bir zaman planı doğrultusunda görüşüyorum. Annemle yaptığım Facetime görüşmelerimi bile bir randevu haline getirdim. Sabahları ortak bir saatimiz var ve o saatte görüntülü konuşuyoruz. Bu şekilde planlamak onun açısından da iyi oldu. Aynı şekilde arkadaşlarımla da akşam üzeri 6-7 gibi görüntülü görüşme yapıyoruz. Bunu da belli bir plan içinde yaptığımız için sanki randevuya gider gibi oluyor. Tüm randevularımı bir program dahilinde yaparak rutinimi oluşturmaya çalışıyorum. Günlük programımın değişmez bir parçası olarak da her gün 19.30’da mutlaka haberleri izliyorum ve koronavirüsle ilgili son gelişmeleri takip ediyorum.

• Bugünlerde okuduğunuz ve tavsiye edeceğiniz kitaplar var mı?

Bugünlerde ne yazık ki konsantrasyon sorunu var. Kitap okumakta oldukça zorlanıyorum. Zaten son zamanlarda da sesli kitabı daha çok tercih ediyordum. Artık okumaktan ziyade dinlemek bana daha iyi geliyor. En son Vladimir Alexandrov’un “The Black Russian”¹ adlı kitabını dinledim. Ayrıca Sakıp Sabancı Müzesi’nde gerçekleşen ancak koronavirüs sebebiyle kapatmak durumunda kaldığımız sergimiz dolayısıyla Marina Abramović’le tanışma fırsatım olmuştu. Bu vesileyle, Abramović’in daha önceden başladığım ancak ara verdiğim “Duvarlardan Geçmek”² adlı otobiyografisine de devam ediyorum.

• Bu süreçte izlediğiniz ve tavsiye edeceğiniz bir film var mı?

Bugünlerde kitap okuma konusunda olduğu gibi, uzun uzun film izlemekte de zorlanıyorum. Konsantrasyonum bir noktadan sonra azalıyor. Bu dönemde izleyebildiğim hepsi 2019 yapımı “The Good Liar”, “Pain and Glory” ve “Judy” filmlerini beğendim. Ayrıca İstanbul Film Festivali seçkisinde de çok güzel filmler var. Fırsat buldukça izliyorum. Dizileri daha rahat takip edebiliyorum. “Unorthodox (2020)” ile “The Bonfire of Destiny (2019)” çok beğenerek izlediklerim arasında.

• Bu dönemde çok yaygınlaşan çevrimiçi konser, sergi ve etkinlikleri izleyebildiniz mi? Sizi heyecanlandıranlar oldu mu?

Dijitalleşmenin sunduğu olanaklar sayesinde izlenecek çok fazla şey var. Birçok tavsiye de geliyor. Müzeleri, sanat etkinliklerini takip etmeye çalışıyorum. Bu dönemde beni en çok etkileyen ve severek izlediğim, İKSV’nin Leyla Gencer anısına Youtube kanalında yayınladığı “Leyla Gencer: La Diva Turca” belgeseli oldu. Ayrıca Berlin Filarmoni Orkestrası’nın konserlerini de ayrı bir keyifle izliyorum. Shakespeare’in ise yeri her zaman ayrıdır; Shakespeare is Shakespeare. Globe Theatre’dan “Romeo ve Juliet”i izledim. Tate Modern’deki “Andy Warhol” sergisinin sanal turuna katıldım ve çok keyif aldım. Son olarak da, Sabancı Holding’in “Sahnedeki Bu Kez Evden” platformu üzerinden Cem Adrian konserini izledim.

• Bizleri neler bekliyor?

Önümüzde çok fazla belirsizlik, olasılık ve paradoks var. Ama belli ki bir şey, koronavirüsle bize yeni bir yaşam şekli gösteriyor. Mücadele uzun sürecek gibi görünüyor. Her ne kadar hayatı devam ettirme ve normalleştirme arzumuz olsa da, bir süre daha yaşamımız etkilenecek gibi. Çeşitli öngörüler var. İdeali bulmamız, tamamen normale dönmemiz iki seneyi bulur diyenler var. Ama doğru önlemleri sıkı şekilde uygularsak yaz ortası, yaz sonu gibi rahatlarız diye umuyorum.

Bizim jenerasyonumuz II. Dünya Savaşı sonrasında doğdu, dolayısıyla savaş görmemiş bir nesiliz. Bu, bilinmeyenle verilen bir savaş. Bu mücadele bize hayatta en önemli şeyin sağlık olduğunu hatırlattı. Bu bilinçle, zorlukların üstesinden geleceğimize inanıyorum.

[1] Vladimir E. Alexandrov, *The Black Russian* (Biyografi), Atlantic Monthly Press (New York, 2004)

[2] Marina Abramović, *Duvarlardan Geçmek: Bir Otobiyografi*, Türkçesi: Dila Altındış Balcı, Everest Yayınları (İstanbul, 2020)

Yazan: Gizem Gedik

Fotoğraf:
Teri Erbes,
2012
Füsün Onur,
Evinde

İçinde bulunduğumuz “karantina” döneminde yaşam alanlarımızla farklı bir ilişki kuruyor, çevremizdeki nesneleri, fotoğrafları, kitapları, anıları tekrar keşfederek iç dünyamızla yavaş yavaş yeniden uyumlanıyoruz. Bizden bir adım önde ise, bunu uzun süredir kendi tercihiyle yaşayan bir sanatçı var: Füsün Onur.

Kendisini tanıyanların veya hikayesini duyanların bileceği gibi, Füsün Hanım uzun yıllardır yaşamını ablası İlhan ve kedileriyle birlikte Kuzguncuk’taki aile yalısında sürdürüyor. Çocukluğundan bu yana belki yeri bile değişmeyen nesneler; biblolar, fotoğraflar, kumaşlar, oyuncak bebekler, resimler, bebeklik kıyafetleri ve dolaplar arasında anılarını, belki de kendi hareket alanını bile daraltacak şekilde koruyor. Onun için ev, zamanın durduğu, günlerin ve saatlerin etkisinin hissedilmediği küçük bir evren gibi. Uzun zamandır adımını nadiren dışına attığı, dışarıyı içeriden izleyerek tanımladığı ve eserlerini oyun oynarcasına ürettiği bu mekanla kurduğu ilişki ise, belki birçoğumuzun hayallerinin sınırlarını zorlayacak kadar hassas ve bir o kadar da yoğun. Dünyayı telefon ve bilgisayar ekranından izlemeye çabalarken kimi zamanlar evde kalmaktan bunaldığımız bu süreç, yaşamın onun zamanına uyarlanmış bir hali sanki. Ama onun huzur dolu evreninde dijital ekranlar yok, bunaltı yok, sabırsızlık yok.

Füsün Onur ve İlhan Onur

Bizler bu süreci yaşarken, saatlerimizin onun zamanına ayarlandığı bir nisan gününde Füsün Onur’la ilgili bir haber alıyoruz. Onun 2021’de gerçekleşecek Venedik Bienali’nin Türkiye Pavyonu için seçildiğini öğreniyoruz. Sevinç ve heyecan içinde, aklımıza hemen bazı sorular geliyor: Bu belirsiz sürecin bitimiyle hayatlarımız “normale” dönerse bizi kim bilir hangi işle şaşırtacak? Bienal mekanını nasıl kullanacak? Oraya nasıl seyahat edecek? Nasıl bir süreç yaşayacak? Küresel sanat piyasasından sınırsızca beslenen bienaller dünyasında Füsün Onur’un zamansız, çocuksu ruhu bize bu sefer nasıl yansıyacak diye düşünerek umutlanıyoruz. Bir zamanlar bienallerin de günümüzdeki salgına benzer bir hızla dünyaya yayıldığını ve sanat alanında kendi “normalini” yarattığını da hatırlayarak.

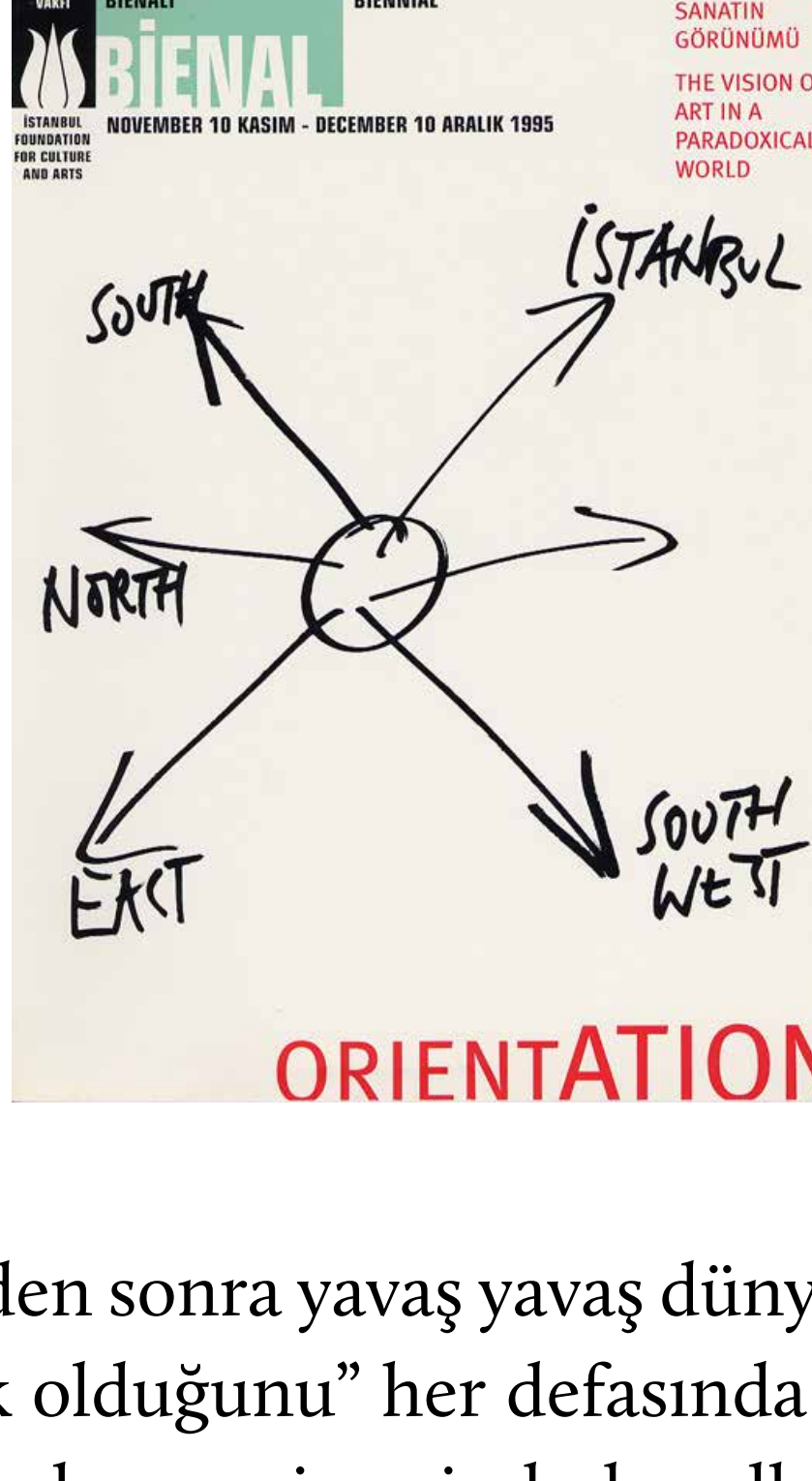
Füsün Onur’un evinden detaylar

Bu noktada Füsün Onur’un bienal deneyimini birçok kez yaşadığı ve bu sergilerle gelen kırılmanın onun geniş kitlelerce tanınması üzerindeki etkisini de hatırlamak gerek. Heykelin sınırlarını genişleten ve nesneleri bağlamından kopararak yeniden düzenleyen sanatçının uluslararası görünürlük kazanmasına yol açan sergilerden biri, 1995 yılında René Block küratörlüğünde gerçekleşen 4. İstanbul Bienali’ydi. Bir dil ve anlam oyununu içeren “ORIENT/ATION” teması, entelektüel dünyada birçok tartışmaya zemin hazırlayan İstanbul Bienali’nin önemli bir dönüm noktası oldu. Bienalin ulusal pavyonların olmadığı ve tek küratörlü sisteme geçtiği bu yeni döneminde Füsün Onur, Aya İrini’de “Orient’te Buluşalım (1995)” adlı bir iş sergilemişti.

Füsün Onur,
“Orient’te
Buluşalım”, 1995
Görüntü: 2014,
Arter,
Füsün Onur:
Aynadan İçeri
sergisinden

Belki evlerimizde bulabileceğimiz malzemeleri kullanarak yaptığı mekana özgü yerleştirmede büyük ve mavi bir balon, meridyenleri andıran bir file içinde tavanda asılı duruyordu. Filenin ipiyle birleşen parçalanmış kumaşların oluşturduğu Dünya haritası ise, suyla dolu ve içinde pirinçten devlet isimlerinin yazdığı bir çanağın içine doğru konumlandırılmıştı. Bu yoğun ve minimal iş, yirmi beş yıl sonra da barış ve özgürlük bağlamında çok şey ifade ediyor: Coğrafi sınırların parçalanmasına, devlet adlarının suyla arınmasına -ve belki suda dağılmasına- rağmen dünya, ironik bir şekilde aynı gökyüzünün altında birleşiyor. Hepimizin aynı zamanı yaşadığı ve ülke isimlerinin eskisi kadar bir şey ifade etmediği bu süreç de aynı böyle değil mi? Hepimiz aynı evrenin tıpkı oradaki kumaşlar gibi, geleceğimizin ihtimalleriyle birlikte parçaladığımız, söktüğümüz, yakıp yıktığımız parçaları değil miyiz? Dönüp dolaşıp sonunda yine aynı sularda buluşmuyor muyuz?

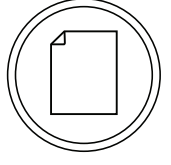

İşte o günlerden sonra yavaş yavaş dünyaya açılan bu yetenek, “azın çok olduğunu” her defasında yeniden hatırlatan hassas ruhuyla o eşsiz evinde hayaller kuruyor şimdi yine. Kendi dünyasından neler çıkaracağını, bizi hangi anının, hangi duyarlılığın, hangi “sessiz müziğin” içine sokacağını düşünüyor. Nasıl ki hiç beklemediğimiz kadar azla yaşamayı, makul olmayı, yeni bir değer sistemi inşa etmeyi öğreniyoruz - ya da öyle olmasını umuyoruz- , bazı sanatçılar da bize sanatın dengesinin bir şekilde korunacağını, yaratıcılığın, yeteneğin ve fikirlerin dünyayı tüketmeden dolaşmasının hala mümkün olduğunu hatırlatıyor.

İster Venedik’te olsun, ister ekranımızın içinde.

Daima umutla.

YAZISIZ:

NERMİN ER